

IV. NEKROLOGI

ŻYCIE I DOKONANIA ŚP. PROF. ZW. DRA HAB. MIECZYŚŁAWA PRZEDPELSKIEGO

Śp. Profesor Mieczysław Przedpelski urodził się 5 lutego 1918 roku w Ićinie, w Czechach. Po przyjeździe wraz z rodzicami do Polski, uczęszczał do szkoły podstawowej w Łukowie w woj. lubelskim a po przeniesieniu się rodziny w 1934 roku na Śląsk – do Liceum i Gimnazjum w Mysłowicach, gdzie w 1939 roku złożył egzamin maturalny i otrzymał świadectwo dojrzałości. Okres okupacji Profesor spędził w większości w Krakowie i na Śląsku, pracując zarobkowo na utrzymanie matki i młodszego rodzeństwa i zastępując w ten sposób nieobecnego ojca, który w 39-tym roku dostał się do niewoli niemieckiej, jak również starszego brata, który w 1940 roku został zatrzymany przez niemiecką policję w czasie ulicznej łapanki a następnie osadzony w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu.

Od początku okupacji śp. Zmarły zaangażował się czynnie w walce z hitlerowskim najeźdźcą. Już w grudniu 1939 roku wstąpił do Narodowej Organizacji Wojskowej (NOW) i złożył przysięgę konspiracyjną przyjmując pseudonim „Pobóg”. W 1941 roku został oddelegowany przez tę organizację do okręgu rzeszowskiego w celu:

- zorganizowania sieci punktów kontaktowych Narodowej Organizacji Wojskowej i sieci kolportażu,
- nawiązania kontaktów z tworzącymi się wówczas na Zasanu w okolicach Zamościa i Janowa Lubelskiego oddziałami partyzanckimi, jak również zbadania rozmieszczenia i obsady placówek niemieckich na tym terenie,
- przygotowania zasadzek na patrole wroga.

Te ryzykowne i odpowiedzialne zadania realizował Profesor w ciągu dwóch lat, współdziałając z miejscowymi proboszczami (którzy udzielali mu schronienia i innej pomocy), a raporty wysyłał do kierownictwa Narodowej Organizacji Wojskowej w Krakowie. Na przełomie maja i czerwca 1943 roku Niemcy przystąpili do pacyfikacji terenu Zasania aresztując masowo mężczyzn (zwłaszcza księży), których umieszczali w więzieniu na Zamku w Lublinie. W tym czasie, w drugiej połowie 1943 roku, kontakty śp. Profesora z oddziałami leśnymi stawały się coraz częstsze, a Jego aktualne wówczas zadanie polegało na koordynacji działań placówek Narodowej Organizacji Wojskowej i Armii Krajowej. Jednocześnie szybki rozwój partyzantki sowieckiej zmuszał do nawiązania z nią współpracy i organizowania wspólnych akcji sabotażowych. Największą z tych akcji, w której Profesor uczestniczył z bronią w ręku, było rozbięcie nastawni kolejowej w Rozwadowie. Ze swej strony Niemcy, chcąc oczyścić z oddziałów partyzanckich zaplecze frontu dla cofającej się armii, przygotowywali drugą pacyfikację Zasania, w związku z czym zaczęły nasilać się aresztowania i deportacje. W tej sytuacji Profesor włączył się do jednego z oddziałów partyzanckich Armii Krajowej, które koncentrowały się w Puszczy Solskiej. W dniach od 11 do 13 czerwca 1944 roku doszło do wielkiej bitwy w Lasach Janowskich, w której śp. Profesor wziął czynny udział. W lipcu - sierpniu 1944 roku teren Zasania opanowała Armia Czerwona, po czym jej ofensywa na długie miesiące zatrzymała się na Wiśle i Wisłoce. Partyzantka polska, ścigana przez NKWD, uległa stopniowemu rozproszeniu. Profesor, który początkowo ukrywał się w Mielcu, przedostał się na Śląsk i w lutym 1945 roku podjął na kilka miesięcy pracę w tartaku w Mysłowicach. Kiedy nowo powstała władza ludowa przystąpiła do organizowania administracji polskiej na Ziemiach Zachodnich, w maju 1945 roku wyjechał wraz z 30-osobową ekipą do Niemodlina (niem. Falkenberg), gdzie pracował początkowo jako referent w Starostwie Powiatowym a od sierpnia 1945 roku jako zastępca kierownika Tymczasowego Zarządu Państwowego – instytucji, która w imieniu państwa administrowała pozostawionym majątkiem poniemieckim. Po rocznej pracy w tej instytucji, we

wrzeźniu 1946 roku, śp. Profesor przeniósł się do Poznania, aby podjąć studia na Akademii Handlowej a jednocześnie kontynuować – zgodnie z nowo otrzymanym zadaniem – działalność konspiracyjną, mającą na celu wzmocnienie i uaktywnienie nielegalnej organizacji młodzieżowej pod nazwą „Młodzież Wszepolska”. Śledzony przez UB, został z tego powodu w styczniu 1947r. aresztowany, a w kwietniu skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy na karę 4 lat więzienia i 2 lat pozbawienia praw obywatelskich pod zarzutem „działania mającego na celu obalenie przemocą ustroju państwa polskiego”. Kary tej jednak Profesor nie odbył, gdyż objęła go amnestia.

Po wyjściu z aresztu na wolność, śp. Profesor podjął na nowo studia i w 1949 roku uzyskał tytuł zawodowy dyplomowanego ekonomisty. Pracując przez niecały rok (od grudnia 1949 do sierpnia 1950) w Spółdzielczości Mleczarskiej, w grudniu 1950 roku złożył egzamin magisterski i bezpośrednio potem został przyjęty na stanowisko asystenta w Katedrze Rachunkowości wspomnianej Uczelni. W następnych latach awansował na stanowiska starszego asystenta i adiunkta, po czym w 1958 roku przeszedł do Katedry Ekonomiki Przemysłu. W 1961 roku Profesor obronił pracę doktorską, a w 1968 roku uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Awansowany na stanowisko docenta, objął w 1969 roku kierownictwo nowo powstałego Zakładu Ekonomiki Pracy w Instytucie Ekonomiki Produkcji.

Lata 1969 - 1972 były dla Profesora okresem szczególnie wyteźonej pracy naukowej i organizacyjnej. W roku akademickim 1968/69 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Ogólnoekonomicznego, a w latach 1969 - 1972 piastował stanowisko prorektora. Jednocześnie Profesor kontynuował pracę badawczą, ogłaszając wiele publikacji artykułowych na temat rozmieszczenia i wykorzystania zasobów pracy w Polsce. W uznaniu dorobku naukowego i dydaktycznego Profesora, Rada Państwa nadała Mu w 1972 roku tytuł naukowy Profesora nadzwyczajnego. W związku z reorganizacją struktury Uczelni, w 1977 roku powierzono Profesorowi zorganizowanie Instytutu Polityki Społecznej. W latach 1977 - 1983 Profesor pełnił nieprzerwanie funkcję Dyrektora Instytutu, kierując ponadto – aż do chwili przejścia na emeryturę – Zakładem Ekonomiki Pracy i Polityki Społecznej, a jednocześnie kontynuując badania naukowe i rozwijając działalność dydaktyczno-wychowawczą. W 1982 roku otrzymał tytuł profesora zwyczajnego.

Zainteresowania naukowe śp. Profesora Mieczysława Przedpelskiego rozwijały się w kilku kierunkach, zawsze jednak nawiązywały do potrzeb praktyki gospodarczej. W okresie pracy w Katedrze Rachunkowości skupiał swą uwagę na problematyce teorii rachunkowości, czego wyrazem była dwukrotnie wydana (w 1959 i 1960 roku) praca na temat powstania i rozwoju planu kont. Po przejściu do Instytutu Ekonomiki Przemysłu, obszar zainteresowań badawczych Profesora znacznie się poszerzył, obejmując problematykę ekonomiczno-organizacyjną przemysłu, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tego działu gospodarki na Ziemiach Zachodnich. Zainteresowania te zostały uwieńczone dwiema obszernymi monografiami, których Profesor był współautorem, na temat struktury przemysłu oraz struktury społeczno-gospodarczej Ziemi Zachodnich (wyd. w latach 1961 i 1964). Dalsze studia teoretyczne i badania empiryczne prowadzone przez śp. Profesora Przedpelskiego skupiały się głównie na problemach kierowania przemysłem spółdzielczości pracy a w późniejszym okresie na uwarunkowaniach i konsekwencjach aktywizacji zawodowej kobiet. W rezultacie tych badań powstało szereg publikacji artykułowych oraz trzy prace zwarte: *Placa jako bodziec materialnego zainteresowania w przemyśle spółdzielczości pracy* (wyd. WSE, Poznań 1962), *Aktywizacja zawodowa kobiet w związku z procesem industrializacji w Polsce Ludowej* (wyd. WSE, Poznań 1966), jak również pierwsza tego rodzaju w literaturze polskiej monografia pt. *Struktura zatrudnienia kobiet w Polsce Ludowej* (wyd. PWN, Poznań 1975).

Koncentrując coraz wyraźniej pole swych zainteresowań na problemach gospodarowania zasobami pracy w szerokim, społecznym kontekście, śp. Profesor Przedpelski przyczynił się istotnie do powstania i rozwoju w Uczelni dyscyplin naukowych ekonomiki pracy i polityki społecznej. Z inicjatywy Profesora i przy Jego wydatnej pomocy uruchomiono ponadto, również po raz pierwszy w Uczelni, wykłady z ergonomii. Ta działalność organizacyjna znalazła swój wyraz w prowadzeniu przez zespół pracowników Instytutu – pod kierunkiem Profesora – prac badawczych dla potrzeb praktyki, organizowaniu konferencji naukowych, a także w prowadzonej przez Profesora działalności dydaktyczno-wychowawczej.

Śp. Profesor Przedpelski był wieloletnim wykładawcą ekonomiki pracy i polityki społecznej oraz kierownikiem związanych z tymi dyscyplinami seminariów. Był promotorem siedmiu prac doktorskich, jak również prac podyplomowych i magisterskich, które ukończyło łącznie kilkuset absolwentów. W dążeniu do podniesienia poziomu dydaktyki Profesor podjął się współautorstwa

i redakcji podręcznika *Ekonomika pracy. Ekonomiczno-społeczne zagadnienia pracy człowieka* (wyd. PWN, Poznań 1981). Podręcznik ten został wyróżniony nagrodą zespołową Ministra Nauki, Szkolnictwa Wzszego i Techniki.

Aktywnej działalności naukowej i dydaktyczno-wychowawczej śp. Profesora towarzyszyło duże zaangażowanie w pracach społecznych w Uczelni (m.in. przez wiele lat pod Jego redakcją ukazywały się Roczniki Uczelni), jak również w Wojewódzkim Oddziale Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, którego był wieloletnim sekretarzem naukowym oraz wiceprezesem.

Wyrazem uznania władz dla działalności i osiągnięć śp. Profesora Mieczysława Przedpelskiego są przyznane Mu liczne nagrody i odznaczenia państwowe, jak Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Zasłużonego Nauczyciela PRL i Medal Komisji Edukacji Narodowej, a także odznaki honorowe, m.in. Odznaka Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego, Honorowa Odznaka m. Poznania, Złota Odznaka Honorowa PTE. Godzi się także wspomnieć, że za działalność wojenną w podziemiu nadano Profesorowi Krzyż Partyzancki.

Pomimo przejścia od października 1988 roku – po ukończeniu 70-ciu lat życia – na emeryturę, śp. Profesor utrzymywał stały kontakt i przyjacielskie stosunki ze swoimi byłymi uczniami i współpracownikami, którzy często korzystali z bogactwa Jego wiedzy i doświadczenia.

Profesor Mieczysław Przedpelski zmarł w dniu 19 lutego 2001 roku. Odprowadzając śp. Zmarłego na miejsce wiecznego spoczynku, zgromadzeni na pogrzebie wspominali Go nie tylko jako dobrego nauczyciela i sprawiedliwego przełożonego, lecz przede wszystkim jako życzliwego człowieka, gotowego nieść pomoc każdemu, kto jej potrzebował.

Cześć Jego pamięci!

Jerzy Unolt